

HIND 5 SENTI

Õpilasteleht

NR. 4

6. NOVEMBER 1935

Peeter Grünfeldt

Võitleja

*Mu noorusetuli — oh kuhu
sa pidid küll kaduma?
Su leeki ei enam puhu
mu igatsus põlema.*

*Kuid ometi! Südame säsi —
veel palavalt põksub ta:
Su kasuks ma iial ei väsi
siin võitlemast, kodumaa!*

*Ja kui ma kord langema pean,
ja sangarit minust ei saa,
siis langedes ometi tean,
et langen kui võitleja.*

Juubilar P. Grünfeldt.

Peeter Grünfeldt 70-aastane

Maarda Utuste kirjutab „Eesti Nooruses“:

Kõik luuletajad ei ole laulikud. Kõik luuletused ei ole laulud. P. Grünfeldt on rohkem laululooja kui luuletaja, sellepärast heliloojad armastavad teda. Ta on neist õnnelikust, kelle luule jäädvustub rahvalauluna, kõlab kodu ja väljas, põlul ning niidul, sõprade ringis ja noorte koosviibimiste mängutubades ning lauluväljadel.

„Nüüd vaba me rahvas ja rinnast meil kadunud kurbuse rõhk. On

ilus Eestis elada... oma kodu, oma maa — kõige armsamaks siin ilmas!.. Ilus on elada noorena... ilus on teenida kodumaad, andudes temale hingega õilsamat rahuldust saad!“

Neist lauludest vaimustub vana ja noor. Neid lauldes meid läbis- tab ühendav soojuslaine, mis teeb meid õnnelikuks. Sellest õnnetun- dest võlgname oma tänu laululoo- jale — Peeter Grünfeldtile.

Me täname!

J. Parijõgi

Raamatuaasta ja õpilased

1632. a. ilmus Heinrich Stahli Käsi- ja Koduraamat, mida peeti kuni 1929. aastani esimeseks eesti- keelseks trükitud raamatuks. Tehti juba kavatsusi eesti raamatu 300 a. juubeliks. Sää! avastati aga 1929 kogemata eesti raamat, mis viis meie raamatu vanuse ligi 100 a. ta- gasi. Tolle raamatu avastamine toimus järgmiselt:

Eestimaa Rahvahariduse Seltsi

raamatukoguhoidja dr. Weiss sam- mus kord õhtul pääle päevatööd läbi raamatukoguruumide, kusjuu- res ta silm jäi poolkogemata pea- tuma ühel vanal raamatul, mille köide näis pärit olevat XVI sajan- dist. Dr. Weiss võttis raamatu kätte ja hakkas köidet lähemalt silmitsema. Ajahammas oli siin oma töö teinud: koid olid köite nahka ühest ja teisest kohast rik-

kunud, servast oli nahk lahti, nii et võis kaane vahele vaadata. Säält paistsid aga trükitud lehed — õige vana, vana trükk... eestikeelne tekst. Asi hakkas huvitama tea- dusemest — mis vana tekst see võiks olla? Ta läks oma sõbra dr. Johanseni juure, kellega koos ha- kati asja uurima. Võeti ettevaat- likult köide lahti ja leiti, et trüki- tud lehed, mis omal ajal olid tarvi- tatud köite täiteks, ei ole midagi muud, kui ühe vana, siiamani tundmata katekismuse lehed — üks pool saksa-, teine eestikeelne. Suu- re vaevaga saadi lahti kümme- kond lehte, mõnest küll ainult räbalad. Lahtivõetud lehed immutati, klee- biti kokku ja asetati klaaside va- hele, et oleks võimalik lugeda mõ- lemalt poolt. Kõige raskem oli viimase lehega, see oli kõvasti kaane küljes kinni. Viimaks saadi ka see kätte, ja see viimne lehe- külg oligi kõige tähtsam, ta sisal- das märkuse, et raamat on trüki- tud Saksamaal Wittenbergis 25. aug. 1535. Seega oli avastatud kõige vanem eesti raamat. Mis raamat see aga oli, seda lehed ei ütelnud.

Nüüd leiti aga Tallinna linna arhiivist, et raad on a. 1537 annud käsu — hävitada mõningate vigade pärast paar aastat varem Saksa- maal trükitud Wanradt-Kölli kate- kismus. Ei olnud kahtlust, et lei-

tud lehed ongi pärit tollest hävitamisele määratud Wanradt-Köllli katekismusest. Vististi olid mõned eksemplarid sattunud raamatuköitja kätte, kes nende lehti tarvitas köitematerjalina. Nii imelikul viisil, ühe ladinakeelse raamatu köite vahel on säilinud kuni siamaani leheküljed esimesest eesti raamatust.

Käesoleval aastal täitus 400 a. meie esimese raamatu ilmumisest. Raamat on meie elus nii tähtis tegur, et tema juubeliks kuulutati Riigivanema poolt kogu aasta 24. veebr. 1935 kuni 24. veebr. 1936.

*

Raamat ja õpilane — need on lahutamatud. Kooli minnakse eeskätt raamatut õppima. Esimene raamat on õhuke, kirjatähed suured ja selged, pilte alul rohkem kui kirja. Nii algab õpilase tee raamatutarkuse juure. Iga aastaga lähevad raamatud paksemaks, raamatutarkused suuremaks ja raskemaks. Tulevad lisaks raamatud kooli raamatukogust. Nende

abil rännatakse kaugeil vöörail mail, siirduetakse halli minevikku ja heidetakse pilk isegi ähmasesse tulevikku. Raamat saab õpilase sõbraks, lahutamatuks elukaaslaseks. Ei oska kujutella praegusaja inimese elu ilma raamatuta.

Kuidas oleks, kui raamatuaasta mälestuseks iga õpilane paneks aluse oma isiklikule raamatukogule? Olgu sääl raamat nr. 1 — aabits, mida tarvitati algkooli esimeses klassis ja mis avas tee raamatutarkuse juure. Järgmisel aastal tuleksid juure uued õpperaamatud, sinna lisaks kingitud ja ostetud juturaamatud. Hää oleks vanemas eas vaadata just seda esimest raamatut: iga tindiplekk, iga kriipsuke jutustaks tollest ajast, kui tehti algust kirjatarkusega.

Minul oli kodus poisikesepõlves seina pääl väike raamaturiiul valgeist laudadest. Sääl hoidsin vanaisalt saadud „Maailm ja mõnda...“, „Maa ja mere pildid“, „Pühapäeva vahelugemised“ ja palju teisi vanu raamatuid. Mõni oli

vanas kirjaviisis, nii et tuli keelt murda, kui tahtsid nii lugeda nagu sääl trükitud. Sinna riulile kogunes aeg-ajalt lisa, tulid kooliraaamatud — Jakobson, venekeelne „Russkoe slovo“ ja palju muud. Isal oli kombeks meile igakord pühiks raamatuid kinkida, tulid juure „Robinson“, „Soome uudisjutud“, „Asujad Kanada metsas“ ja „Pühade albumid.“ Kui raamatukaupmees külla tuli, ostsin ise oma teenitud rahaga „Vürst Apolloniuse“, teinekord tõin laadalt Ilusa Hirlanda loo.

See raamaturiiul on minu poisikesepõlve kodus praegu alles. Igakord kui sinna lähen, veedan tunni kaks oma noorepõlve sõprade — raamatute seltsis.

Soovin „Õpilaslehe“ lugejaile, et Raamatuaasta tooks neile palju häid sõpru, ilusaid raamatuid.

J. Parijõgi.

MARTIN LUTHERI laul „Üks kindel linn“ on tõlgitud 139 keele. See on maailma kõige levinum laul.

Juhan Pahlbärk

Raamat

VEIDER ASI.

Kui meie veel paljajalu linna-tänavail ringi jooksimine ja ninaalune ei tahtnud kuidagi ära kuivada, siis tegime enestele puust mõõgad ja peksime nendega nõgesepõõsaid. Üksteist madistasime kah, kui juhatus nii, et oli vaja röövlitele või neid püüdvaile soldateile naha peale anda. Ihkasime kangeid ning õilsaid tegusid ja viibisime kõik kaugel sinimägede taga, vägevate meeste malevas. Hoopiski mitte aguli räpases sopis. Sest olime lugenud „Rinaldo Rinaldiini“ ja marssisime kõik selle ülla röövlipealiku jälgedes, kes nuhtles ülekohtuseid ja abistas vaevatuud.

Oli igavene vahva raamat see „Rinaldo Rinaldini“.

Pisut hiljem sattus kätte Zola „Söekaevajad“. Tundsin, kuis hakkas õudne ja jube, tõusis miski vastik hirm selle aguligi ees, kus elati.

Kauged sinimäed varisesid kokku, jäi ainult läppunud pesuköök ja prügikast.

Vastik raamat, mõtlesin, ega lugenudki lõpuni.

Kui siis hiljem kuulsin, et „Rinaldo Rinaldiini“ on igavene pahn ja praht, noort hinge rüvetav värk, „Söekaevajad“ aga maailma väärt-teos, siis rappus pea iseenesest, polnud teda vaja raputada.

Mõtlesin ainult: on ikka veidrad asjad küll need raamatud.

VILLEM RIDALA JA RINALDIINI.

See vägev röövlipealik sattus veel teinegi kord teele ette.

Helsingi Eesti Haridusseltsis oli 1920. a. kõne-õhtu. Istusime tislernermeister Kalbasega ja Soome ooperi majavalitseja Jaksiga üheskoos ja kuulasime. Kõneldi kirjan-duse lugemise tähtsusest ja mina sain vahepeal nii palju Kalbase käest küsida, et kes see tõsine härra istub seal teises reas, satter seljas.

„See on magister Villem Grünthal,“ vastas Jaks.

Kohe pääle kõne lõppu tõusis too satriga mees püsti ning hakkas vaidlema. Et mitte sedasi ei seisa need asjad, vaid hoopis teisiti. Aga kõnemees oli teravate vurrude ning hammastega härra, ega jätnud midagi võlgu. Ja oma vastuses ta siis nimetaski, et soovitaksin lastele lugeda ennem Rinaldo Rinaldiini, kui mõnda igavat moraali-juttu. Et temal olevat Rinaldiinist väga head mälestused.

Selle peale mina plaksutasin kõvasti ja härra Grünthal virutas väga vihase pilgu minu suunas.

Pärast oli kuulda, et see röövlipealiku mestimees oli koguni koolmeister ja see on minu elus kõige armsam koolmeister, keda kunagi olen näinud.

JA NII TEKIBKI

see suur küsimus, et misuke õieti on halb ja misuke hea raamat?

Näib nii, et hea raamat võib ka halb olla ja kehvakene — väga hea. Kui võtta mitte kunsti, vaid vaimu- ja ihutervise seisukohast. Pst.

9 küsimusega „Laevapoisi päevilt“ autorit külastamas

Kes meist pole lugenud meie äsja raamatuaastal hinnatud noorsoo-kirjanik JÜRI PARIJÕE toredaid lugusid, nagu „Laevapoisi päevilt“, „Semendivabrik“, „Suuskadel Vallastesse“ jne. Kindlasti kõik. „Õpilasteleht“ tahab RA puhul noortele anda võimalust tundma õppida oma lemmikkirjanikke, aga ka teisest küljest — ilma raamatuta. Seepärast külastasin kirjanik Jüri Parijõge ta kodus, et kuulda, mida ta kõneleb meile oma noorusajast.

Väljas tilgub läbi raagus puude võrestiku rõõmsat sügispäikest. Kuid seda on ka lihtsalt sisustatud kirjaniku korteris, sest ukse avab häätujuuline Jüri Parijõgi ise.

Ja istunud meie noorsoo-kirjaniku vastamisi sügavasse pehmeisse toolesse, areneb keskustelu.

Mälestused loovad alati hubase meeoleu, seepärast palun pajatada midagi poisipõlve mälestusist.

— Noist aastaist on meelejäänum torm Kunda sadamas, kus isa käis tööl. Ja selle tormi aegu hukkus karil suur norra heeringalaev. Tuul ulus ja päästejaama-mehed (Kundas oli siis päästejaam) ruttasid paadiga läbi tormi appi. Need julged mehed olid oma tormimütsides ja korkvestides otsegu keskaja rüütlid. Ja päästetud heeringaid müüdi Kundas veel hulk aega pärast seda.

— Missugune oli Teie suur unistus, kelleks saada?

— Tahtsin saada merimehiks, kirjanikutööle ei mõtelnudki. Käis ju Kundas palju igast rahvusest merimehi ja laevu. Ja meri oli siinsamas. Hiljem tahtsin saada sõjamehiks-ohvitseriks. (Jaapani-Vene sõja aegu) ja 1905. a. paiku olin kindel, et minust saab revolutsionäär.

R. Tiituse joon.

R. JANNO

kihvt sulemees, följetonksijate kuningas, kes suurema osa oma päevast veedab Juhan Pahlbärgina, Tristanina, Kotermanina ja paljude teiste „vamiilide“ all. On kirjutanud ka toreda noorsooraamatu „Kuniogas Toom“.

— Millal kirjutasite oma esimese töö ja mis oli tõukejõuks kirjanduslikule tegevusele siirdumiseks?

— Esimese töö kirjutasin 16-aastasena ja saatsin selle „Tallinna Teataja“ lisale „Külaline“.

MUIDUGI SEE EI ILMUNUD.

Hiljem, kui olin juba palju kirjutanud ja töid ilmunud, leidsin esimese töö üles ja saatsin ta uuesti ja — nüüd ta ilmus. Praegu on ta trükitud raamatus „Suuskadel Vallastesse“, kus ta on „Auto“ nime all.

Erilist tõukejõudu ei tea. Veel mehepõlves hellitasin kord lootusi hakata näitlejaks. Kirjutamine tuli iseenesest, siis kui tuju. Tõsi küll, koolipoisina harrastasin kirjandust ja poisikesepõlves lugesin suure isuga „Musta kaptenit“ ja Kreutzwald'i „Maa- ja merepilte“.

— On's Teie jututegelased tegelikult elust pärit?

— Pärts vastavaid algkujusid elus pole, kuid elus tüüpide järele on saadud hulk jooni ja motiive küll. Kunda poisid olid ju kõige pärale valmis. Siis oli vabrikute juures poisimeeste-kasarm. Vabrikute paistis üle Hiiemäe meile, sinna jäi tihti pilk peatuma. Suveti käisime mererannas ja Lammasmäel (kust hiljaaegu kaevati välja hulk igivanu esemeid)

OTSIMAS ROOTSI KUNINGA VARANDUST.

Igal pool liikudes sai kuulda vabrikumeeste jutte ja vempe. Ja sadamas oli alati soomlasi, inglasi, norra, taani ja saksa madruseid — eks kõiki näinud ja kuulnud, kuigi olin külapoiss ja vabrikupoiste leerist läbi minnes pidid kivid taskus olema.

— Kuidas valmivad Teie teosed?

— Mul kindlat tööaega pole, kirjutan, kui on tuju.

Jüri Parijõgi kõneleb enesest ja oma poisikesepõlvest

Tahtsin saada merimehiks Vabrikupoisi romantika Esimene töö visati paberikorvi

TEOSED JA IDEEDKI VALMIVAD ISEENESEST, MÄRKAMATULT.

Kord olin jõululaupäevaõhtul Tallinnas. Säälm sammus, arvatavasti koju, ajalehepoiss, kel veel kimp lehti kaenla all. Kuskil aknas paistis särav jõulupu. Poiss peatus. Vahtis. Vehkis kätega ja näis laulvat. Mõõdusin ja unustasin. Umbes 10 a. hiljem tuli see meele ja siis kirjutasin jutu „Jõulud akende taga“.

Tööd valmivad alul pääs ja on paljud enne jutustatud. Nagu näiteks „Jõuluküünal“. Rakvere seminaris oli traditsiooniks eel jõule lastele midagi kohast ütelda. Seisin koridoris ja mõtlesin, millest õige kõnelda, kui tuli juure väike poiss ja jutustas, kuis neil küünlad toas säranud. Mulle meenus minu kodu ja vanaema küünlaid kastmas. Õpilaste ette astudes

TULI IDEE IMEKÜÜNLAST,

ja ma jutustasin selle loo. Aasta hiljem jälle meenus see lugu ja ma panin ta siis kirja.

— Nii umbes valmivad nad, naeratab vahepeäl säramalöönnud silmiga kirjanik.

Aga või sest maksab palju kõnelda — on nagu saladus. Ega erilist inspiratsiooni ma küll ei usu.

— Kuidas veedate oma jõudeaja, mis jääb kirjandusliku- ja koolitöö kõrvalt?

— Igal suvel käin kodus venna pool heina tegemas ja talvel harastan mõnikord suusatamist. Sellest jätkub.

Kuidas saame endale raamatumärgi — eksliibrise

Oma asjade eraldamiseks võõrastest on tarvitatud juba vanast ajast saadik mitmesuguseid märke (vapid j. t.). Raamatuisse kirjutame sageli oma nime, aga see rikub raamatu. Seepärast on oma raamatute märkimiseks tarvitatud **EKSLIIBRIST.**

See on joonis, mis sisaldab omaniku vapi, nime, nime algtähed, allkirja, näopildi või muud, millest võiks välja lugeda omaniku elukutset, huve ja harrastusi. Pääle selle peab sääl leiduma sõna „ex libris“, mis ladina keeles tähendab „raamatuist“.

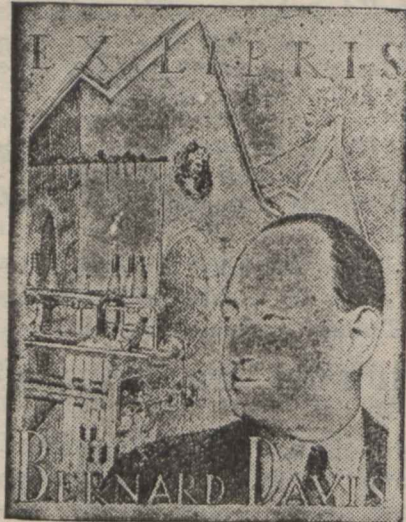
Harilikult on eksliibris mõne kunstniku joonistatud ja kas puulõike, vaseuurendi või kivitrüki abil paljundatud. Neid kleebitakse igale omandatud raamatule üks kaane siseküljele või mujale.

Eksliibriseid hakati tarvitama umbes 400 a. tagasi. Umbes 50 a. eest hakati neid koguma, nagu kogutakse kirjamarke, piltpostkaarte jne.

Eestis on seni eksliibrise tarvitamine vähe levinud. Tuntumaid eksliibriseid on V. Reiman'i, P.

Põllu, J. Genss'i, Tapa Hariduse Seltsi j. t. omad.

Raamatuaasta puhul oleks ju

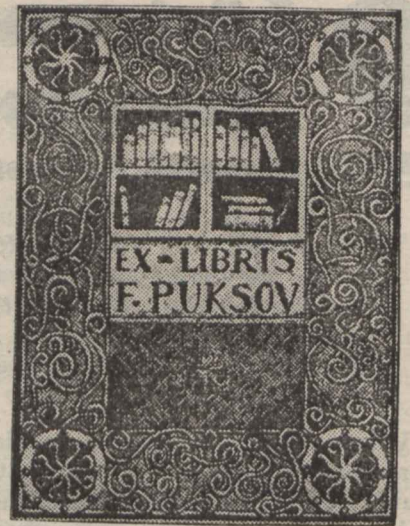

Kunstnik E. Wiiralti poolt ameerikl. B. Davis'ele valmist. eksliibris.

tõesti tore, kui meist igaüks võiks kleepida ka oma raamatusse oma eksliibrise! Aga

KUIDAS SAADA OMA EKS- LIIBRIST?

Igaüks võib ise olla kunstnik ja paljundaja. Teeme tušši, tindi või pliatsi abil kas ringi-, ovaali-

Ülikooli raamatukogu juh. F. Puksovi eksliibris — kunstnik A. Vabbe töö.

ristküliku-, ruudu-, rombi-, hulknurga- või täiesti vabakujulise ühe- või mitmevärvilise joonise näol oma eksliibrise. Et ta oleks paljundatav, tuleks ta lõigata suuruses 5×5 või 5×7 kas puule, korgile, linoleumile või uuristada vasele, siis võime endile „trükkida“ eksliibriseid nii palju kui kulub.

Hakkame kohe tööle, saame endalegi Raamatuaasta mälestuse — oma eksliibrise.

„Õpilastele“ toimetuse sooviks meelsasti teie omatehtud eksliibriseid näha: saatke, võib-olla saame neist mõningaid hästi õnnestunud lehes avaldada. **A. F.**

— Kes on Teie lemmikkirjanike?

RAAMATU KULDJUUBEL

läheneb. Juuresolev pilt kujutab Gutenbergi trükkimas esimest raamatut oma esimesel trükipressil, mis saab 5 aasta pärast pooltuhat aastat vanaks.

— Eks neid ole olnud mitu. Poisikese põlves lugesin veel „Tasujat“, koolis Lermontovi ja Tolstoid. Hiljem süvenesin Hamsuni ja Ibseni loomingusse ja viimasel ajal olen mitu korda lugenud Tammsaare „Tõde ja Õiguse“ I osa, samuti Lutsu „Andrese elukäiku“.

Igatahes meeldivad realistlikud kirjanikud enam kui ükski teine.

— Kuidas hindate meieaja noorte sõnalist väljendusoskust ja kas meie oleme tõesti ideaalidevaesed?

— Võrreldes minu ajaga kirjutatakse praegu paremini. On ju õpetus emakeeles ja kirjandite vormid vabamad. Raamatud on kättesaadavamad — kõik see arendab. — Ja noorte ideaalid? Vanempõlv armastab tihti ütelda: „Kui mina noor olin, kus siis ikka... Aga ega see õige olegi, praegusaja

NOORIL ON IDEALISTLIKKU HÄALESTUST

küllalt, ainult et vanempõlv ei mõista neid näha.

Keskustelu on kestnud juba hulk aega ja väike peremeeski käinud isale oma südamesaladusi kõnelema. Asetan siis meie seekordsele jutule punkti küsimusega, mis pakitab:

— Milliste uudisteostega üllatate meie noori lähemas tulevikus?

— Seda ei tahaks nagu hää melega üteldagi. Noorile aga võib siiski usaldada saladusi, üldiselt. On valmimas reisikirjade kogu kodumaalt ja kaks sõjaraamatut. Üks Vabadus- ja teine Maailmasõjast, olen ju mõlemast tegelikult osa võtnud, kuid need on alles saamise eas.“

Olen jälle tänaval. Midagi on nagu pakil hinges. On hää meel, et meil, nooril, on häid sõpru ja meist arusaajaid nende hulgas, kuhu astume hiljem isegi. **Elmar T.**

AUG. PEERNA

KUI MINA TEIE-VANUNE OLIN

Minu kooliiga langes „kihisevale“ ajale: maailmasõda, Vene revolutsioon, Saksa okupatsioon, Vabadussõda — kõik kuue aasta jooksul. Samale ajale langeb ka ajajärk, mil ma hakkasin huvi tundma oma raamatuvastu. Et meil praegu on raamatuaasta, sellepärast ma kirjutangi.

Millest minu huvi alguse sai, ei mäleta. On vaid meeles, et sõbraga koos olime asutamas raamatukogu. Temal oli juba mõnesuguseid raamatuid; oli need nummerdanud, silditanud, oli nimestik jne. Hoiukoht oli algul tema kodus koridoris, kusagil tühjas tünnis, hiljem pargis, puuharude vahel kastis. Miks see asi nii salapärane pidi olema, seda võibolla teie, noored, tunnete paremini. Halbu raamatuid tal polnud, küllap oli saladuslikkus huvitavam avalikkusest.

Ka minu kodus oli mõningaid raamatuid. Arvan mäletavat, et ma algul tahtsin liita oma raamatud sõbra koguga — vist oli kavatsus neid siis hakata lugemiseks laenutama (oi rumalust oma raamatuga!) kaasõpilasile. See aga millegipärast ei teostunud — ja siis oli mul oma raamatukogu!

Mis sääl leidis?

Paar „päris-raamatut“ (nimed ununenud); siis enne maailmasõda „Postimehes“ ja „Meie Aastasajas“ (Tartu lehed) ilmunud jutulisad: „Mississippi jõe rüüstajad“ (oi kuidas see mulle tolkorral meeldis!), „Plevna“, „Koer kurjategija“ jt. Jutud olid trükitud raamatu lehtede kujuliselt, nii et neid sai välja lõigata. Seda oli tehtudki ja üksiklehed niidiga kokku „pistetud“. Need võtsin ma nüüd oma varanduseks. Isalt õppisin köitmise (seda olevat tema noorpõlves osanud iga poiss) ja esimene juturaamat köita oli too armas „Mississippi“. Kuidas aga pärast nutsin ja ennast siunasin, et miks ma enne mõne teise raamatuga köitmist ei harjutanud: lemmikraamat sai nii kole, et ei tahtnud vaadatagi: lõige tuli hambuline, kumerus ei saanud ühtlane jne. Leidsin siis — pange omale kõrva taha — et elukogemuste kooliraha võib olla väga kibe.

Tol korral oli ainus siht: hästi palju raamatuid, tingimata jutudega raamatuid. Sellepärast siis otsisin kokku ka vanad kalendrid, M. Jänese, Meie-Matsi jm.; nende

„sabad“ köitsin kokku kausta suure järgi, varustasin omajoonistatud tiitellehtedega (nagu: „Nipetnäpet“ vm.) ja jällegi oli mõni number juures. Kõik paigutasin oma riulile (tolkorral ainuke ese korteris, mis oli ainult minu kasutada), sildid seljal ja siselehtedel ovaalne linoollõikega löödud pitsat:

Eks-liibrise kasutamise ilusat kommet ma siis veel ei tunnud, ei teadnud ka, et köite esilehele oma kirjutatud nimest jätkub. Tolkorral tundus meelitatavat olevat kooli- ja laenu-raamatukogudes nähtud komme: pitsat ka raamatu siselehekülgedel. Oma kogu kohta pidasin vihikus nimestikku, kus päälle muu oli refereeritud ka iga raamatu sisu.

Kuna kodus „leiukohad“ olid varsti „tühjendatud“, raha raamatute ostuks aga ikka puudus, siis tuli teisi teid leitud. Mõningaid sain vahetuse teel koolivendadelt, ei mäleta mis vastu, ning ühe ostsin. See esimene oma ostetud raamat oli J. Lattiku „Meie noored“, päris tulius raamat. Koju viies süda värises: ost oli tehtud koduse loata ja kartsin ema tõrelemist, et piskut raha olin raisanud tarbetu päälle; oma arust olin kulutanud

PRAKTIINE PILLIMEES.

BELGIA KUNINGANNA
Astridi mälestusmark.

suure summa. Kartus aga osutus asjatuks.

Hiljem sain ka kingituseks mõningaid raamatuid, midu aga — hakkasin ise tegema raamatuid. Lõikasin ajalehtedest välja vesteid, nalju jm., kleepisin puhtale paberile ja köitsin kokku. Tiitellehed kleepisin samuti üksikuist väljalõigatud tähtedest ja kaunistusist. Nii sain „Seda ja teist“ jt. Kui kriitiline tunne ajajooksul kasvas, siis paranes ka niisuguste raamatute sisu. Labased palakesed jäid kõrvale, võtsin juba ilukirjanduslikke katkeid, luuletisi, kirjanike pilte ja eluloolisi märkmeid, ajaloolisi jm. artikleid. Kui „Lastelehe“ kaastöölisena hakkasin saama küllaldaselt taskuraha, siis võisin ka raamatukogu täiendada raamatutega, nagu: „Läti Hindreku kroonika“ (J. Jungi tõlge), B. Russovi „Liivimaa kroonika“ jt., sest sel ajal mind pööraselt huvitas Eesti vanem ajalugu.

Agaveel: kas teil on alles see raamat, mille abil õppisite lugema? Sest nüüd ju saadakse õpiraamatuid koolidest tarvitada, või oma raamatud müüakse ära, kui neid koolis enam vaja ei ole. Aga minul on! Selles seisab mu (surnud) õe oma käega kirjutatud nimi; raamat oli tal tarvitada koolis käies, hiljem jäi mulle. Õppisin lugema enne kooli pääsemist sellest samast raamatust. Esimene soravalt loetud pala oli: „Melekas ja mesilane“. Ja raamatu päalkiri on: C. R. Jakobson — „Kooli lugemise raamat I“ (1906).

See on armas raamat, võibolla sellepärast, et temaga pea terve eluaeg koos on oldud.

Põrnu aja järele sama teed mööda tuleb ratsanik. Julgustatud senisest edust, postide vangistamisest, tõusevad jälle püssid palge ja järgneb eelmistele sarnane pantomiim. Ratsanik peatub, kuid ei mõtlegi kutsete järele tulla, vaid algab laial häälel vene keeles kõnet:

„Seltsimehed, mis polgust te olete?.. Olen käskjalg. Olen säält ja sõidan sinna...“

Hobune on ilus. Seda tahaks saagiks! Püssid palgel, läheneme ratsanikule ja aina ähvardavamalt tõmbame kätega. See pärib aga samu küsimusi edasi. Oleme jõudmas välja ta ette teele. Säält ratsanik hüppab hobuse seljast selle taha ja ise aina helisedes seletab: „Seltsimehed, mis polgust te olete...“

Hobust enda järel tirides ta kadus järgmise maja taha. Ta oli pääsnud!

Sel hetkel ärkasime nagu lummutusest, ratsaniku ja tema hobuse püüdmise hasardist. Nüüd ta ajab kõik üles! Alarmeerib kogu Amblas asuva venelaste jõugu! Pööran ümber — mu kõrval vaid koolipingi kaaslane Eps, maja õu on tühi, teised kaaslastel on kadunud. Ruttasime maja taha, et ehk need ootavad meid siin. Ei kedagi! Teised olid tagasi läinud. Neid polnud näha ka enam väljal ega metsa vahel. Nad on ammu läinud, on meid Epsiga kahekesi maha unustanud. Kuhu teame meie minna? Kumbki ei tunne öösel ega päeval siit teed... Suundume tulnud jälgi mööda tagasi, jookseme üle välja. Kuid omal on tunne, et tee on igavikupikkune. Külma värin kehas, mõtlen: teised on ehk ammu juba hobustel ära sõitnud vangidega...

Väli jäi seljataha, nüüd läbi metsa, ... teele! Säält seisavad aga meie kolm küüthobust, mehed pääl ärsõiduvalmis. Nad ootasid meid. Ei, veel on kadunud üks koolipoiss, Olau... Kuid meil Epsiga on äkki nii hää, nii kodune ja soe. Üksijätuse hirm on nagu pühitud. Naerame ja istume regedele. Kuid hobused ootavad veel. Mõni meist on tõusnud reele püsti, et paremini näha talveõhe. Olau oli teistest enne tagasi hobuste juure saadetud, kuid siia mitte jõudnud. Veel pinevat ootust: kas Amblast avatakse tuli meile järele?

Kuid kõik on vaikne. Ringi ei kuuldu ühtki krõpsu ega sammu. Külma, sinakashall härmatis ja pimedus loorivad ringi kaugused nagu muinasjuttu. Loeme sekundeid. Asjatult. Üks meist jäi kadunuks.

Siis reed liikusid teel, hobused ajasid täit sõitu, kaugemale Amblast, tagasi rongile...

Mida kaugemale jõuame Amblast, seda enam rahuneb närvide pinged. Algab jutt, kostavad naljad ja kõvad sõnad. Alles nüüd saame aru naljast, et varastasime punaste staabi eest postid — ja kuidas komissarid hommikul ehmuvad üles tõustes, et ka neid voodist pole viidud... Vangid naeravad kaasa. Neil on tubakat: annavad meile oma mahhorkat, millest keeratakse koos plotskeid.

TAPA TAGASIVÕTMINE.

Samal õhtul soomusrongide üldjuht kpt. K. Parts oli kutsunud oma juure kõikide rongide ülemad, kaptenid Irve, Lepa ja Luiga, et teatavaks teha järgmise päeva kava: Tapa vallutamist. Mehed võisid nüüd varakult magama heita, kuna see pidi algama varahommikul. Tapal teatavasti pidi asuma meie vastas kaks vene polku, eesti kommunistlik polk, madru-seid, kiriku taga patarei, haubitsate rühm, soomusrong — ja Anvelt ise.

Uue päeva, 9. jaanuari varahommikul soomusrongidel keeb ja kihab: võetakse päälle laskemoona, mees-tele jaotatakse padruneid. Kõik see aga käib vaikselt, pimedas, tuledeta. Tahetakse vastast ootamatusega üllatada.

On täiesti pime, mil soomusrongid liiguvad edasi, oma läbimurde tähtsamat ja raskemat sõlme lahti raiuma. Kas õnnestub see? Kas täna ootab ees seniseist suurim võit? Ja mida nõuab uue päeva suurim rünnak endale ohvreiks?

Teed tuleb veel hommikul ees parandada. Juba on märgata hommikukoitmist, ümbrus muutub hallimaks.

Kell on üle seitsme, mil õnnestub dessandid välja saata, nr. 1 ja 3 mehed lähevad paremalt poolt, meie oma vasakult poolt raudteed, kahelt poolt ümber haarates Tapa. Dessandid kaovad kiiresti kahele poole metsadesse. Rongid liiguvad nendega kohakuti edasi, pauku laskmata, nagu korraldus oli tehtud.

Säält algab pahemal pool teed püssituli, Tapalt saadetakse ka juba vastu granaate. Ja soomusrong nr. 3 kahur ei suuda end hoida, annab paugu, selle päälle haugahtavad ka teiste rongide kahurid. Juba ka paremal soomusrongide dessandid satuvad vastamisi punastega, ja kõikjal käib lahing.

Tapa esine keeb granaatide raksatusis. Püssitule laine läheneb talle aina. Tagant sajab granaate ning šrapnelle.

Laastu talu juures meie rongi dessant ei pääse edasi, vastas vaenlase väesalk paneb vastu, avab küljetule. Aga juba on teade Ukul, ja esimene sinnasihitud granaat langeb majja, kolmas küüni, süüdates selle põlema. Punastele ei jää üle muud kui põgeneda.

Poisid, hakkame sportima!

Tänavu sügisel hakati kurtma, et pole väärikat järelopõlve meie sportlaskonnale. Kõik tegevsporlased vananevad ja noori, kes võiksid asendada võistlusrajalt lahkunuid — pole. Eriti annab see end tunda Tartus: sprinterit pole Tartus Laabent'i ja Schütz'i

res askeldasid: üks näitas — teine tegi. Samade kursulaste hulgas on ka I. Marks, V. Velt, K. Pill jt. Olid suvel ka kahed kursused. Nüüd pole enam. Poiste Sp. Liit korraldab võistlusi, aga mitte kursusi. —

Et poisse abistada, lisan siia juure kehaliste võimete hindamise tabeli. Harjutage ise, paluge juhatast oma õpetajailt, sportlasilt ja võrrelge oma võimeid andmetega tabelis! Ei ole siis enam spordijuhil põhjust kurta noorte puudust ja eks saabu siis taas aeg, mis olnud 1925—1927, kui Elmar Rähn'a ja Edgar Laabent'i võimeteiga sportlased olid võistlusrajal.

Tulgu meilgi olukordi, nagu see on Am. Ühendriiges, kus Spordi Keskl. juhid paluvad koolidirektoreilt vaba päeva koolipoisile selle või teise suurvõistluse jaoks. — Las' tuleb jälle kevad!

Võimete hindamise tabel (poeglastele)

Punktid	I grupp				II grupp		III grupp				IV grupp				V grupp			
	60 m (11—15)	100 m (al. 16 a.)	400 m (14—15)	1000 m (al. 11 a.)	Kaugushüpe (al. 16 a.)	Kõrgushüpe (al. 11 a.)	Pesapalli k. wise (11—15)	Oda (600 g) (al. 16 a.)	Kuul 4 kg (al. 11 a.)	Kuul 5,44 kg (al. 14 a.)	2 km suusatamine (11—14 a.)	3 km suusatamine (al. 15 a.)	300 m uisutamise (al. 11 a.)	500 m uisutamise (al. 14 a.)	Käte kõverdamine rippes	Ülesripeldamine köitel (al. 16 a.)	25 m ujumine (11—14 a.)	50 m ujumine (al. 15 a.)
11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	sek	sek	min sek	min sek	cm	cm	m	m	cm	cm	min sek	min sek	min sek	min sek	korda	cm	min sek	min sek
1	13,0				250	65	20		600		22,00		1,15		1		1,45	
2 1	12,6				260	70	22		650		21,30		1,12		1		1,40	
3 2 1	12,2				270	75	24		700		21,00		1,10		2		1,35	
4 3 2 1	11,8		1,30		280	80	26		750	500	20,30		1,08	1,50	2		1,30	
5 4 3 2 1	11,4		1,28		290	85	28		775	525	20,00	25,00	1,06	1,46	3		1,25	2,10
6 5 4 3 2 1	11,0	15,8	1,26	4,15	300	90	30	20	800	550	19,30	24,30	1,04	1,42	3	50	1,20	2,05
7 6 5 4 3 2 1	10,6	15,6	1,24	4,10	310	95	32	21	825	575	19,00	24,00	1,02	1,38	4	75	1,15	2,00
8 7 6 5 4 3 2 1	10,2	15,4	1,22	4,05	320	100	35	22	850	600	18,30	23,30	1,00	1,34	4	100	1,10	1,55
9 8 7 6 5 4 3 2 1	9,8	15,2	1,20	4,00	340	105	38	23	875	625	18,00	23,00	0,58	1,30	5	125	1,05	1,50
10 9 8 7 6 5 4 3 2 1	9,4	15,0	1,18	3,55	360	110	42	24	900	650	17,30	22,30	0,56	1,28	5	150	1,00	1,45
10 9 8 7 6 5 4 3 2	9,2	14,8	1,16	3,50	380	115	46	25	925	675	17,00	22,00	0,54	1,26	6	175	0,55	1,40
10 9 8 7 6 5 4 3	9,0	14,6	1,14	3,45	400	120	50	26	950	700	16,30	21,30	0,52	1,24	6	200	0,50	1,35
10 9 8 7 6 5 4	8,8	14,4	1,12	3,40	420	125	55	28	1000	750	16,00	21,00	0,50	1,22	7	225	0,45	1,30
10 9 8 7 6 5	8,6	14,2	1,10	3,35	440	130	60	30	1050	800		20,30		1,20	8	250		1,25
10 9 8 7 6	8,4	14,0		3,30	460	135		32	1100	850		20,00		1,18	9	300		1,20
10 9 8 7	8,2	13,8		3,25	480	140		34	1150	900		19,30		1,16	10	350		1,15
10 9 8	8,0	13,6		3,20	500	145		36	1200	950		19,00		1,14	11	400		1,10
10 9	7,8	13,4		3,15	510	150		38	1250	1000		18,30		1,12	12	450		1,05
10	7,6	13,2		3,10	520	155		40	1300	1050		18,00		1,10	13	500		1,00

Märkusi: 1 ja 2 punkti — nõrk; 3 ja 4 p. — puudulik; 5 ja 6 p. — rahuldav; 7 ja 8 p. — häa; 9 ja 10 p. — väga häa. Käesoleva tabeli on koostanud võimlemisõpetaja hr. A. Kink koolides hindamiseks kavatsatud tabeli alusel.

lahkumisest saadik, tõkkejooksjaid pole üldse, Erikson on üksi jäänud kettaringi, kehvusjooksjaid kaks (Anier, Lulla), vasarat ei harrasta keegi, raskusheitest rääkimata. Nii ligikaudu pool kergejõustiku aladest on söödis. Põhjus? Kas pole enam poisse, kes tunneksid huvi spordi vastu? Neid on. Kindlasti leidub kogu Eestis poisse, kes omaette rassisid sportida. Aga puudub küll midagi — juhatus puudub, poisse koondav, õpetav käsi puudub.

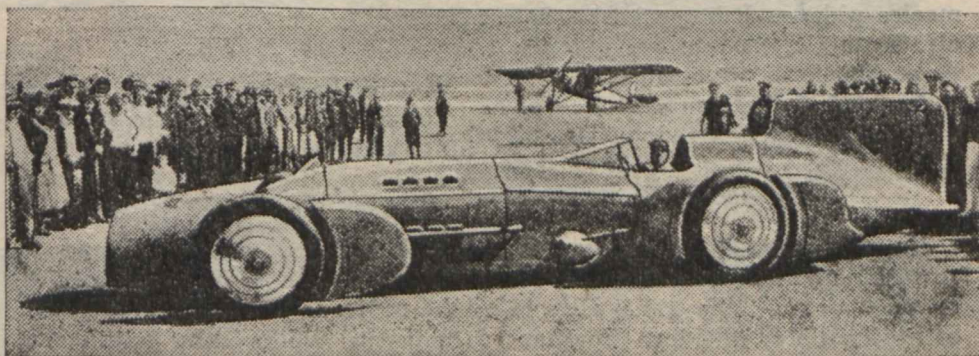
Mäletan praegust teivashüppemeistrit E. Ärman'i, hr. Martin'i, kes tollal oli tegevsporlane, kergejõustiku kursustel. Mäletan, kuis nad kahekesi teiba juu-

Kõige seejuures ärgem unustagem: terves kehas on ka terve vaim!

Tabeli kasutamine: võrrelda sportlase võimeid tabeli omadega. Kui poiss saavutab vähemalt 50 punkti, võttes igast grupist ühe ala ja saavutanud alal vähemalt 10 punkti, nende õpilaste nimed palume saata võimlemisõpetaja allkirjaga „Õpil. l.“ toimetusse lehes avaldamiseks. On vägagi huvitav teada, kui palju meil praegu on tulevase „musketääre“ ja kuldmedali kandidaate.

1. grupp — jooksud; 2. gr. hüpped; 3. gr. heited; 4. gr. — talisport, 5. gr. ujumine ja jõudlusharjutusi.

Inglane sir Malcolm Campbell sept. algul sõitis Ameerikas oma kuulsa auto-ga „Sinilind“ uue autokiiruse maailma-rekordi: 482 km tunni kohta. Sõidu lõpul lõhkes üks rattakummi ja ainult haruldase meelegindluse ja tegutsemiskiiruse (võidusõitja esiomadused!) tõttu — auto kiirus oli veelgi 400 km t. kohta — sõitja suutis hoida autot ümberpaikumast.

Elmar Gr.

Võistlustöö

Tiiu valmistab herkulopätse

Esimene lumi

Lumelell taevasesest väravast
raputab hõbedat säravat.

Hõbesed helbed need hõljuvad,
maaema silmisse sulavad.

Langeb neid teedele, vetele,
nurmele, niidule, aasale;
langedes puile ja põõsaile neid
kustub tuhandeid, miljoneid.

Ometi valgeneb mullapind,
valgeneb maaema mustav rind.
Maaema suikumas unele —
pehmele, valgele rahule.

Anne-Mari viis käsku

Koolis oli raamatuaasta aktus, kus viibis ka 9-aastane Anne-Mari, naaberkooliõpetaja tütar. Aktusel kanti ette kõiksuguseid ilusaid asju — loeti, lauldi, kõneldi. Kõike oli niipalju, et Anne-Mari päake ei jaksanud muud meele jätta, kui — et on vaja endale raamatuid hankida.

Isal oli palju, palju raamatuid, kuhu aga Anne-Marit juure ei lastud. Ka Anne-Maril endal oli neid juba terve hulk — aga — kui juba koolis öeldi, et vaja on raamatuid hankida, siis tuleb seda ka teha. See oli selge.

„Kodus, isa laual, nägi Anne-Mari „Õpetajate Lehte“. Säält luges ta: „Kümme käsku õpetajaile...“ Edasi enam ei jõutud, kuna ema sai jaole ja ütles, et see leht pole tema jaoks.

Anne-Mari mõtles ja mõtles. „Kümme käsku õpetajaile...“ Imelik! Mis see võiks küll olla. Käes! Mis see siis ikka muud võis olla kui käsud raamatute hankimise kohta.

Anne-Maril oli nüüd asi selge. Tema koostab ka endale käsud ja raamatud muudkui tulevad. Kuidas siis isa muidu niipalju raamatuid on saanud. Aga — kümme käsku — natuke palju! Jõuad sa siis kõiki meeles pidada. Kümme käsku, see oli õpetajale, temale — väikesele Anne-Marile — aitab viiestki.

Anne-Mari otsis suure lehe valget paberit ja trükkis sinna jämeda tikukirjaga:

1. KÄSK.

Aita ema, kus aga saad, ja kui ema annab sulle raha maiustuste ostmiseks, siis hoiu raha alles ja osta värviliste piltidega muinasjuturaamat!

Tiiule tuli kiri: „Armas risti-tütar! Sõidan laupäeval sind vaatama...“

Tiiu murdis pääd, kuidas valmistada erilist rõõmu vanale hääle ristiemale. Ta küsis nõu oma majapidamisklassi sõbrannalt. See soovitas valmistada tal enesel küpsised, mida pakkuda õhtul tee juurde. Nüüd sai ta vajalise retsepti ja selletuse, kuidas valmistada.

Retsept oli: 300 g herkulot, 100 g võid, 22 g suhkrut, 2 muna, 10 mõrumandlit ja veerand teelusikat suhkrut.

Kodus pani Tiiu enesele ema köögipõlle ette ja sidus rätiku pähe (et ei langeks mõni juus taignasse) ning algas kibe töö.

Ta võttis või ja pani selle kruusiga pliidile sulama ning hakkis mandlid peeneks. Siis võttis kausi, laskis sinna kahe muna sisu ja suhkru ning hõõrus hästi läbi, lisades hiljem ka sula või, peenendatud mandlid ja soola. Lõpuks lisas herkulot ja hõõrus kõik korralikult segi.

Kui ahi pääle kütmist oli vähe jahtunud, võidis Tiiu pannid võiga ja tõstis sinna teelusikaga väiksed pätsid. Pannid lükkas ahju ning hoidis sääli, kuni pätsikesed päält kollakaks tõmbusid.

Õhtul oli Tiul päris jõulutunne, kui ristiema tema perenaiseandi kiitis ja vanas eas oma asemikuks lubas viia.

KÜSIMUSI JA VASTUSEID

KÜSIMUS: Minu vanemad peavad aiaäri ja mina aitan oma vanemaid vabal ajal aiatöös. Käed ja küüntealused saavad mullas töötades väga mustaks ega lähe ka pesetes kuidagi puhtaks. Koolis aga nõutakse käte ja küüntealuse puhtust.

Kuidas saan oma käed puhtaks?

Lilian.

VASTUS: Enne tööleminekut tuleb kraapida küüntega üle pehme seebitüki nii, et ta küünte alla läheb. Pääle töö tuleb pesta käsi soo-

ja pehme vee ja seebiga. Kui käed on väga mustad, tuleb leotada neid pehmes seebivees ja hõõruda siis hariliku peene liivaga, kuni on puhtad. On käed ära kuivanud, tuleb hõõruda nad glütseriiniga sisse.

KÜSIMUS: Missugust raamatut peaksin lugema, et mu meel rõõmsaks saaks, et see rõõm ka teisi nakataks? Olen algkooli 6. klassi õpilane, tütarlaps 12 a. vana.

VASTUS. Kas oled juba lugenud „Bibi“, selle „hullu tüdruku“, julgeid ja naljakaid seiklusi? Täisõrna ja ilusat ja igirõõmsat tuju on Lutsu noorusmälestuste sari: „Vanad teerajad“, „Vaadeldes rändavaid pilvi“, „Talvised teed“ jt.

Onu: „Kuidas meeldib sulle see raamat, mis ma sulle kinkisin?“

Vennatütar: „Ma ei ole teda veel läbi lugenud, aga ta lõpeb toredasti.“

„**ROOMA KUNINGAS**“, maailma kuulsaim kirjatüvi, suri mõni aasta tagasi Derbis 14 aasta vanusena. 1913. a. ta võitis võistluslennu Roomast Derbisse rekordilise ajaga, sooritades selle 1600 km matka ühe päevaga.

KEEGI TEADLANE on teinud kindlaks, et maa pääl aegade kestel möllanud tulekahjud ei suuda tekitada nii suurt soojust kui päike helgel suvepäeval.

2. KÄSK.

Õpi nii hästi kui jõuad. Kui tood isale hää tunnistuse, saad taskuraha. Selle eest osta ilus juturaamat tontidest!

3. KÄSK.

Hoiu „Õpilaslhe“ jutt alles ja lase kevadel raamatuks köita!

4. KÄSK.

Ära raiska enam raha, vaid pane hoiukarpi ja osta siis suur, paks ja hulga uhkete piltidega raamat!

5. KÄSK.

Kallid tädid, onud, ristiemad ja ristiisad, palun kinkige mulle jõuluks nukkude ja maiustuste asemel (maiustusi võiks ikka natuke ka olla) — juturaamatuid!

Jaan Koorti mälestades

Paar nädalat tagasi, 14. oktoobril, suri Moskvast 51 aasta vanaduses eesti kujur Jaan Koort. Ta langes töö juures saadud külmetuse ohvriks. Kadunu töötas Moskva keraamikatehase juhatajana. Vaasipöletusahjude juures töötamise järele oli ta saanud külmetada, mille tagajärjel haigestus kopsupöletikku, millest ta enam ei paranenud.

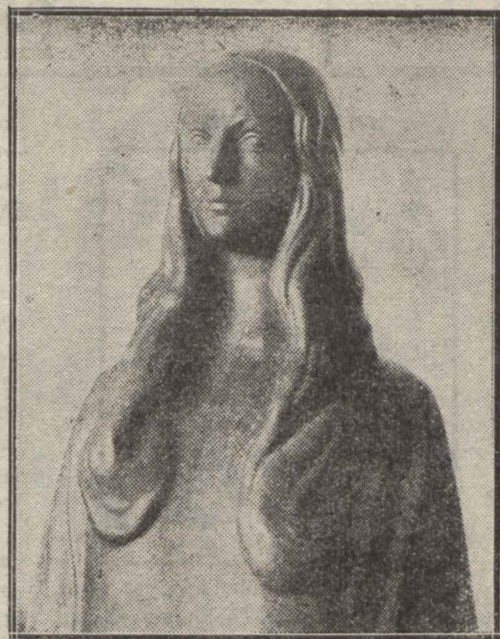

PRONKFIGUUR.

Eesti algkooli lõpetajate keskel korraldati möödunud aastal ankeet:

KES ON MEIE KUULSAMAD KUJURID?

Ankeedi tulemuste kokkuvõtt tõstis esile kolm nime: A. Adamson, J. Weitzenberg ja J. Koort. „Ja kui Koort oli neist kolmest viimaseid, siis oli ta

MADONNA.

ometi nooremaid ja tänapäeva eesti kunstile — esimesi“, nende sõnadega hindab ta tähtsust oma järelhüüdes kaaskunstnik R. Paris.

Õpilaslehe 4
kupong nr.

Johann Faber'i
pliiatsite püsiva
häduse tagab
haamritemärk

APOLLO

DESSIN
haamritemärgiga
on ületamatud

JOHANN FABER NÜRNBERG

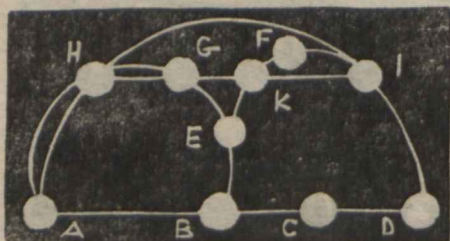
14. RISTSÕNAD.

1	2	3	4	5	6	7	8		
9				10				11	
			13					14	
15		16						17	
18				19	20		21	22	
23							24		
25			26			27			
28		29				30		31	
32		33		34					
		35				36			
37	38			39				40	41
42				43	44			45	
				46				47	48
49									50

Ristread: 1. lapsendama, 9. isa vend, 10. tähtsamaid linnu Tšehhoslovakkias, 13. mõttesalm, pilkesalm, 15. spordiriist, 17. sidesõna, 18. raidkunstiline teos, 22. prepositsioon ladina, prantsuse ja hispaania keeles, 23. ühe Mehhikos elava indiaanitõugu rahva liige, 24. vilja tuulamisel ja peksmisel seemnest eralduv õisiku osa, 25. nikli keemiline märk, 26. reumatism, 28. üldiselt soositud lauljanna või näitlejanna, 30. küla Tartumaal, 32. Eesti Vabariik (lühend.), 33. andevaesus, 35. tuntud kinokoomik, 36. lõbu, rõõm, 37. Eesti sõjalaevu, 40. hüüdsõna, 42. öökulli hüüd, 43. kaks sarnast täishäälikut, 45. ustav, 46. muutmise, 48. Ivar (lüh.), 49. rahaasjandus, 50. aianduslik ajakiri.

Püstread: 1. Makedoonia kuningaid, 2. salapolitseinik, 3. arvamus, oletamine, 4. plural (lüh.), 5. vanem eesti naiseniimi, 6. eraldiolev-, 7. teatav lihatoit, 8. metallimuld, 11. 27. III 1802 Prantsusmaa ja Inglismaa vahel sõlmitud rahu, 13. rahvusvaheline keel, 14. pori, 16. madal lapse- või naisehäl, 19. jook, 20. vana eestlaste jumalus, 21. lehtedeta, 27. matmine, 29. kõikuma, taaruma, 31. tubakavabrik Tallinnas, 34. Elmar (lüh.) 35. liik taimi, 38. kalasupp, 39. kaaluühik, 41. tuntud maletaja, 44. veeauru pilved maapinnal, 47. „tema“ saksa keeli.

15. ARVUKUJUND.

Antud kujundi sõõridesse asetada arvud 9—18-ni nii, et igal sirg- või

kaarjoonel asuvate arvude summa võrduks 5-kordsele sõõris A asuvale arvule. [Kergenduseks olgu öeldud, et $A = 11$, $F = 15$ ja $J = 14$].

16. KAS „JAA“ Või „EI“.

1. Abessiinia vürst Ras Kassa läks üle Itaalia poole (...). 2. Äsjapeetud lahinguis Adua all langes üks sõjas viibivaid Mussolini poegi (...). 3) Haridusministriks on Eestis praegu Kaarel Eenpalu (...). 4) Kirjanik Knut Hamsun on Nobeli laureaat (...). 5. Aphrodite on üks Kreeka jumalannasid (...). 6. Koloneli auaste on kõrgem majorist (...). 7. Otto v. Bismarck oli saksa riigikantsleriks kuni aastani 1899 (...).

Lause taga asuvatesse sulgudesse märkida, kas antud lause on sisult õige või ei!

17. KUNSTIARVUSTUS.

See pilt kujutab hommikupalvust kõrveteekonnal. Mis on siin väärasti kujutatud?

MÄRKUS: Kõigi tänaste ülesannete lahendused saata toimetusele hiljemalt 20. nov., lisades lahendaja nime, täieliku aadressi, vanuse ja „Õpilaslehe“ kupongi nr. 4. Peetagu aga meeles, et auhindade jagamisel on igal lugejal niimitu auhinna saamise võimalust, kui mitu kupongi on ta lisanud lahendusele.

UUED AUHINNAD. Kõigile „Õpilaslehes“ nr. 3 ilmunud mõistatuste õieti lahendajatele jagab toimetus loosi teel järgmised preemiad: 1. Jules Verne „Lõuna-Aafrika savannides“, 2. J. Kõrv „Näkineiu“ ja 3. B. Kellermann „Onu Tomini kaevandus“. Kõigi tänaste ülesannete õieti lahendajate vahel jagatakse aga loosiga 1. S. Ivalo „Viiburi plahvatus“, 2. J. Rebane „Siklisõit“ ja 3. J. Parijõgi „Ühe poisi reisisilood“.

Kõigile ristsõna sõpradele olgu veel kord meele tuletatud, et „Õpilaslehe“ toimetus jagab loosi varal

FOTOAPARAADI

kõigi nende vahel, kes on osa võtnud nelja esimese nr. ülesannete lahendamisest ja saanud toimetusele kõigi nende ülesannete õiged lahendused ühes kupongidega. Ka siin on võiduvõimalused vastavalt lisatud kupongide arvule suuremad.

TÄHELEPANU! Järgnevas nr. kuulutame välja uue suurauhinna. Jälgige teravalt mõistatusnurka!

ÕIENDUS: Eelmise numbri ristsõna ristridade 26. sõna seletus on eksikombel „vast“, peab olema „vaat“.

LAHENDUSI.

1. Ristsõnad.

Ristread: 1. kooperatiiv, 10. Ole, 11. eesel, 12. oinas, 14. uisud, 15. logi, 16. otse, 17. Eno, 18. prii, 19. nr., 20. laiskus, 22. achter, 25. kuu, 26. aasima, 29. allikas, 30. is, 32. Lima, 33. edev, 36. ko, 37. Astrahan, 40. koi, 41. „Aita“.

Püstread: 1. koolera, 2. „Olion“, 3. Oengo, 4. ees, 5. re, 6. asutis, 7. teisik, 8. Ilse, 9. vedur, 13. ai, 16. ori, 18. Parikas, 19. NSU, 20. lesima, 21. Uku, 23. halloo, 24. tali, 31. uus, 27. ma, 28. Aseri, 30. iva, 35. Eha, 38. ta, 39. nn.

2. Arvumõistatus.

Lahendusi on mitu.

36	27	58	93
27	36	93	58
58	93	36	27
93	58	27	36

3. Ristarvud.

Ka sellele ülesandele on mitu lahendust õiged.

$$22 + 16 = 38$$

$$40 - 21 = 19$$

$$22 : 2 = 11$$

$$8 \times 9 = 72$$

$$92 + 48 = 140$$

4. Matemaatiline mõistatus.

Nood kaks otsitavat arvu on 1315 ja 561.

AUHINNAKS SAID kõigi „Õpilaslehes“ nr. 1 ilmunud ülesannete õieti lahendamise eest Kullerkupp, Tartust, M. Metsanurga suurromaani „Ümera jõel“, Ants Peterson, Nõost, täitesulepea ja Helgi Altoa, Haapsalust, J. Kõrvi „Muinasjutud“.